

Ware Christelijke Religie hoofdstuk 10

De hervorming en de wederverwekking.

Inhoud.

571. *De hervorming en de wederverwekking.*
572. *De mens kan, tenzij hij opnieuw verwekt en als het ware opnieuw geschapen wordt, in het koninkrijk Gods niet ingaan.*
576. *De nieuwe verwekking of schepping geschiedt uit de Heer alleen door de naastenliefde en het geloof als de twee middelen, terwijl de mens meewerkt.*
579. *Daar allen verlost zijn, kunnen allen wederverwekt worden, eenieder overeenkomstig zijn staat.*
583. *De wederverwekking geschiedt op gelijke wijze als waarop de mens ontvangen, in de baarmoeder gedragen en opgevoed wordt.*
587. *De eerste handeling van de nieuwe verwekking wordt de hervorming genoemd en behoort tot het verstand; de tweede handeling wordt de wederverwekking genoemd en behoort tot de wil en daaruit tot het verstand.*
591. *Eerst moet de innerlijke mens hervormd worden, en door deze de uitwendige; en zo dus wordt de mens wederverwekt.*
596. *Wanneer dit geschiedt, ontstaat een strijd tussen de innerlijke mens en de uitwendige, en dan heerst degene die overwint over de ander.*
601. *De wederverwekte mens heeft een nieuwe wil en een nieuw verstand.*
607. *De wederverwekte mens is in gemeenschap met de engelen van de hemel en de niet wederverwekte mens is in gemeenschap met de geesten van de hel.*
611. *Voor zoveel de mens wordt wederverwekt, worden de zonden verwijderd en deze verwijdering is de vergeving van de zonden.*
615. *De wederverwekking is niet mogelijk zonder de vrije keuze in geestelijke dingen.*
618. *De wederverwekking is niet mogelijk zonder waarheden waardoor het geloof gevormd wordt en waarmee de naastenliefde zich verbindt.*
- 621 - 625. *Vijf gedenkwaardigheden.*

571. Na de verhandeling over het berouw komen in volgorde de hervorming en de wederverwekking aan de beurt, daar deze op het berouw volgen en door middel van het berouw voortschrijden.

Er zijn twee staten, die de mens moet binnengaan en doorlopen, wanneer hij van natuurlijk geestelijk wordt: de eerste staat wordt de hervorming genoemd en de tweede staat de wederverwekking.

In de eerste staat ziet de mens van zijn natuurlijke staat naar de geestelijke en verlangt deze; in de tweede staat wordt hij natuurlijk-geestelijk.

De eerste staat wordt gevormd door waarheden die tot het geloof gaan behoren, door middel waarvan hij tot de naastenliefde ziet; de tweede staat wordt gevormd door goedheden van de naastenliefde, en van deze uit treedt hij in de waarheden van het geloof; of, wat hetzelfde is, de eerste staat behoort tot de gedachte uit het verstand, de tweede echter behoort tot de liefde uit de wil. Wanneer deze staat aanvangt en voortschrijdt, vindt een verandering in het gemoed plaats, want er vindt een omkering plaats, aangezien dan de liefde van de wil in het verstand vloeit, en dit daartoe beweegt en leidt, op een met zijn liefde overeenstemmende en strokende wijze te denken.

Voor zoveel daarom het goede van de liefde dan de eerste plaats inneemt en de waarheden van het geloof de tweede, is de mens geestelijk en is hij een nieuw schepsel; en dan handelt hij uit de naastenliefde en spreekt vanuit het geloof, en voelt hij het goede van de naastenliefde, en wordt hij het ware van het geloof gewaar; hij is dan in de Heer en in de vrede en dus wederverwekt.

De mens, die in de wereld een aanvang heeft gemaakt in de eerste staat, kan na de dood in de tweede staat worden binnengeleid; maar degene die in de wereld niet in de eerste staat is binnengetreten, kan na de dood niet in de tweede staat worden binnengeleid en dus niet worden wederverwekt.

Deze twee staten kunnen worden vergeleken met de voortgang van het licht en de warmte in de dagen van de lentetijd: de eerste met de ochtendschemering of het hanengekraai, de tweede met de morgen en de dageraad; en de voortgang van die staat met de overgang van de dag tot de middag en dus in het licht en de warmte.

Dit kan ook vergeleken worden met de oogst, dat eerst kruid is, vervolgens tot halmen en aren groeit, en daarna graan wordt.

Evenzo met een boom, die eerst uit het zaad uit het land spruit, daarna een stam wordt waarvan takken uitgaan en deze worden getooid met bladeren; en daarna bloesem draagt hij en uit het binnenste van de bloemen vruchten vormt, die naarmate ze rijpen, nieuwe zaden gelijk nieuw nageslacht voortbrengen.

De eerste staat, welke die van de hervorming is, kan ook worden vergeleken met de staat van de zijderups, wanneer die draden van zijde uit zich trekt en afspint, en na zijn vlijtige arbeid de lucht in vliegt en zich niet als tevoren met bladeren, maar met sappen van bloemen voedt.

De mens kan, tenzij hij opnieuw verwekt en als het ware opnieuw geschapen wordt, in het koninkrijk Gods niet ingaan.

572. Dat de mens, tenzij hij opnieuw verwekt wordt het koninkrijk van God niet kan ingaan, is de leer van de Heer bij Johannes, waar men het volgende leest: ‘Jezus zei tot Nicodemus: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u; tenzij dat iemand wederom verwekt wordt, hij kan het koninkrijk Gods niet zien’, en andermaal: ‘Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: zo iemand niet verwekt is geweest uit water en geest, hij kan in het koninkrijk Gods niet ingaan; hetgeen uit het vlees is geboren, is vlees, en hetgeen verwekt is uit de geest, is geest’, (Johannes 3:3,5,6).

Onder het koninkrijk Gods wordt zowel de hemel als de Kerk bedoeld, want het koninkrijk Gods op aarde is de Kerk; evenzo elders, waar het koninkrijk Gods genoemd wordt, zoals bij Mattheüs: ‘Voorwaar, Ik zeg u, onder hen die uit vrouwen geboren zijn, is er niemand opgestaan, groter dan Johannes de Doper, maar de kleinste in het koninkrijk der hemelen is groter dan hij’; ‘Maar indien

Ik door de Geest Gods de boze geesten uitdrijf, dan is het koninkrijk Gods over u gekomen'; 'Daarom, Ik zeg u, dat het koninkrijk Gods van u zal weggenomen worden, en het zal gegeven worden aan een volk, dat de vruchten daarvan opbrengt', (Mattheüs 11:11; 12:28; 21:43); bij Lucas: 'Maar Hij sprak tot hen: Ook aan de andere steden moet Ik het evangelie van het koninkrijk Gods verkondigen, want daartoe ben Ik uitgezonden'; 'En Hij hief Zijn ogen op naar Zijn discipelen en zei: Zalig, gij armen, want uwer is het koninkrijk Gods'; 'En het geschiedde kort daarna, dat Hij van stad tot stad en van dorp tot dorp trok, verkondigende het evangelie van het koninkrijk Gods'; 'En Hij zei: U is het gegeven de geheimenissen van het koninkrijk Gods te kennen, maar aan de anderen worden zij gepredikt in gelijkenissen, opdat zij ziende niet zien en horende niet begrijpen'; 'Doch de scharen bemerkten het en volgden Hem.

En Hij ontving hen en sprak tot hen over het koninkrijk Gods, en die genezing van node hadden, maakte Hij gezond'; 'Maar Hij zei tot hem: Laat de doden hun doden begraven, maar ga gij heen en verkondig het koninkrijk Gods'; 'Maar Jezus zei tot hem: Niemand die de hand aan de ploeg slaat en ziet naar hetgeen achter hem ligt, is geschikt voor het koninkrijk Gods'; Het koninkrijk Gods komt niet zó, dat het te berekenen is, ook zal men niet zeggen: zie, hier is het of daar! Want zie, het koninkrijk Gods is bij u', (Lucas 4:43; 6:20; 8:1,10; 9:11,60,62; 17:21) en elders.

Verwekt worden door water en geest, betekent door de waarheden van het geloof, en door een leven overeenkomstig hiernaar.

Dat het water de waarheden betekent, zie men in het werk 'Onthulde Openbaring', nrs. 50, 614,615,685,932; dat de geest betekent het leven overeenkomstig de goddelijke waarheden, blijkt duidelijk uit de woorden van de Heer bij Johannes: 'De Geest is het, die levend maakt, het vlees doet geen nut; de woorden die Ik tot u gesproken heb, zijn geest en zijn leven', (Johannes 6:63); door: 'Voorwaar, voorwaar', wordt aangeduid, dat het de waarheid is.

En aangezien de Heer de Waarheid Zelf was, zei Hij dit zo vaak; Hijzelf wordt ook Amen genoemd: 'En schrijf aan de engel van de gemeente Laodicéa: Dit zegt de Amen, de getrouwe en waarachtige getuige, het begin van de schepping Gods', (Openbaring 3:14).

De wederverwekten worden in het Woord zonen Gods genoemd en uit God geboren; en de wederverwekking wordt beschreven door een nieuw hart en een nieuwe geest.

573. Aangezien geschapen worden ook betekent wederverwekt worden, wordt gezegd, 'wie wederom verwekt en als het ware opnieuw geschapen wordt'; dat geschapen worden dit in het Woord betekent, blijkt uit de volgende plaatsen: 'Schep mij een rein hart, o God, en vernieuw in het midden van mij een vaste geest', (Psalm 51:12); 'Doet Gij Uw hand open, zij worden met het goede verzadigd; zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen', (Psalm 104:28,30); Het volk dat geschapen zal worden, zal Jah loven', (Psalm 102:19); 'Ziet, Ik zal Jeruzalem een gejubel scheppen', (Jesaja 65:18); 'Alzo heeft gezegd Jehovah, uw Schepper, o Jakob, uw Formeerder, o Israëel; Ik heb u verlost; eenieder, die naar Mijn naam genoemd is, tot Mijn heerlijkheid heb Ik hem geschapen', (Jesaja 43:1,7); 'Opdat zij zien, kennen, daarop merken en verstaan, dat de Heilige Israëls zulks geschapen heeft', (Jesaja 41:20), behalve elders, en waar de Heer Schepper, Formeerder en Maker wordt genoemd.

Hieruit wordt het duidelijk wat er verstaan wordt onder deze woorden van de Heer tot de discipelen: 'Heengaande in de gehele wereld, predikt het evangelie aan alle creatuur', (Marcus 16:15); onder creaturen worden al diegenen verstaan, die wederverwekt kunnen worden; desgelijks in (Openbaring 3:14; 2 Corinthen 5:16,17).

574. Dat de mens moet worden wederverwekt, toont alle rede duidelijk aan, want hij wordt uit de ouders in allerlei boosheden geboren en deze zetelen in zijn natuurlijke mens, die van zichzelf lijnrecht tegenovergesteld is aan de geestelijke mens; niettemin is hij tot de hemel geboren en hij komt niet tot de hemel, tenzij hij geestelijk wordt, hetgeen enig en alleen door de wederverwekking plaatsvindt.

Hieruit volgt noodzakelijkerwijze, dat de natuurlijke mens met zijn begeerten getemd, onderworpen en omgekeerd moet worden, en dat hij anders met geen enkele schrede de hemel kan naderen, maar zich meer en meer in de hel neerlaat.

Wie ziet dit niet, die gelooft, dat hij in allerlei boosheden geboren is, en die erkent dat het goede en het boze bestaan, en dat het ene tegen het andere indruist, en wanneer hij gelooft in een leven na de dood, en in de hel en de hemel, en dat de boosheden de hel en de goedheden de hemel maken.

De natuurlijke mens verschilt, op zichzelf naar zijn natuur beschouwd, in niets van de natuur van de beesten; hij is op gelijke wijze wild; maar hij is van dien aard ten aanzien van zijn wil; hij verschilt echter van de beesten ten aanzien van het verstand.

Dit kan verheven worden boven de begeerten van de wil, en deze niet alleen zien maar ook matigen. Vandaar komt het, dat de mens uit het verstand denken kan en uit de gedachten spreken, wat de beesten niet kunnen.

Van welke aard de mens van geboorte is, en van welke aard hij zou zijn, als hij niet werd wederverwekt, kan men aan de wrede dieren van allerlei aard zien, namelijk dat hij een tijger zou zijn, een panter, een luipaard, een everzwijn, een schorpioen, een tarantula, een adder, een krokodil enzovoort.

Als hij dus niet door de wederverwekking in een schaap werd gevormd, wat zou hij dan anders zijn dan een duivel onder de duivels in de hel.

Indien niet de burgerlijke wetten zulke personen in hun aangeboren wreedaardigheden stuitten, zouden zich dan niet de een op de ander storten en elkaar afslachten of tot op het laatste restje kleding plunderen? Hoevelen zijn er niet uit het menselijk geslacht, die geboren saters en priapen zijn of viervoetige hagedissen; en wie van dezen wordt niet, tenzij hij wordt wederverwekt, een aap; de uitwendige zedelijkheid die aangeleerd wordt ten einde hun innerlijke dingen te bedekken, bewerkt dit.

575. Van welke aard de niet wederverwekte mens is, kan verder beschreven worden door de volgende vergelijkingen en gelijkenissen bij Jesaja: 'De roerdomp en de eend zullen hem bezitten en de nachtuil en de raaf zullen daar wonen; en Hij zal over hem het richtsnoer der leegte uitstrekken en het richtlood van de verwoesting; van daar zullen doorns opgaan op zijn altaren, netels en distels in zijn vestingen, en hij wordt een woning van de draken, een voorhof voor de dochters van de nachtuil; en de zijim zullen de ijim ontmoeten, en de sater zal zijn metgezel tegemoet gaan; ja zelfs zal daar de lilith rusten; daar zal de merel nestelen en leggen en verzamelen, en in zijn schaduw uitbroeden.; ja zelfs zullen daar de vrouwen vergaderd worden, ieder met zijn metgezel', (Jesaja 34:11,13,14,15).

De nieuwe verwekking of schepping geschiedt uit de Heer alleen door de naastenliefde en het geloof als de twee middelen, terwijl de mens meewerkt.

576. Dat de wederverwekking uit de Heer geschiedt door de naastenliefde en het geloof, volgt uit hetgeen is aangetoond in de hoofdstukken over de naastenliefde en het geloof, en in het bijzonder uit hetgeen daar gezegd werd, dat de Heer, de naastenliefde en het geloof één maken, zoals leven, wil en verstand, en dat een elk van hen, als zij verdeeld worden, te gronde gaat als een parel die tot stof vervalt.

Deze twee: de naastenliefde en het geloof, worden middelen genoemd, aangezien ze de mens met de Heer verbinden, en maken dat de naastenliefde naastenliefde en het geloof geloof is; en deze verbinding kan niet plaatsvinden, tenzij de mens ook deel heeft aan de wederverwekking; daarom wordt er gezegd: terwijl de mens meewerkt.

In de verhandelingen die voorafgaan, werd enige malen over de medewerking van de mens met de Heer gehandeld; maar aangezien het menselijk gemoed van dien aard is, dat het dit niet op andere wijze gewaarwordt, dan dat de mens dit door zijn eigen macht bewerkstelligt, zo zal dit opnieuw worden toegelicht.

In elke beweging en vandaar in elke handeling is een actief en een passief, dat wil zeggen, dat het actieve aandrijft en het passieve vanuit het actieve handelt; vandaar komt uit beide één handeling voort.

Vergelijkenderwijze als een molen door het rad, de wagen door het paard, de beweging door het streven, de uitwerking door de oorzaak, de dode kracht door de levende, in het algemeen als het instrumentale door het principale; dat deze twee tezamen één handeling vormen, weet eenieder.

Wat de naastenliefde en het geloof betreft, drijft de Heer aan en de mens handelt vanuit de Heer, want het actieve van de Heer is in het passieve van de mens; vandaar komt de macht tot juist en goed handelen uit de Heer, en vandaar is de wil tot handelen als van de mens zelf, aangezien hij in de vrije keuze is, waardoor hij als één tezamen met de Heer handelen en zich zo verbinden kan, of vanuit de macht van de hel, die buiten gelegen is, handelen kan en zich zo van de Heer kan afscheiden.

Het is de met de aandrijving van de Heer samenstemmende handeling van de mens, welke hier onder medewerking wordt verstaan; opdat men dit nog duidelijker kan zien, zal het hieronder nog door vergelijkingen worden toegelicht.

577. Hieruit volgt ook dit, dat de Heer voortdurend in de daad is om de mens weder te verwekken, aangezien Hij onophoudelijk in de daad is om hem zalig te maken, en niemand zalig gemaakt kan worden tenzij hij wordt wederverwekt, overeenkomstig de eigen woorden van de Heer bij Johannes: 'Wie niet wederom verwekt wordt, kan het koninkrijk van God niet zien', (Johannes 3:3,5,6).

Daarom is de wederverwekking het middel van de zaligmaking, en de naastenliefde en het geloof zijn de middelen van de wederverwekking.

Het idee dat de wederverwekking als gevolg van het geloof komt, huldigt de huidige kerk, dat wil zeggen, dat de medewerking van de mens wordt uitgesloten; dit is het toppunt van zinledigheid.

De aandrijving en de medewerking, zoals die hier beschreven zijn, kan men zien in elk ding, waarin enige activiteit en beweeglijkheid is; van dien aard is de aandrijving en de medewerking van het hart en elk van zijn slagaderen.

Het hart drijft aan en de slagaders werken vanuit haar omhullingen of vliezen mee; vandaar de bloedsomloop.

Evenzo is het met de long gesteld; de lucht drijft aan vanuit de druk overeenkomstig de hoogte van de atmosfeer, en eerst werken de ribben met de long mee, en kort daarop de long met de ribben; zo handelen dus en worden aangedreven de vliezen van de hersenen, het borstvlies, het buikvlies, het

middenrif en de overige vliezen die de ingewanden bedekken en die ze van binnen samenstellen, en zo werken ze mee, want ze zijn veerkrachtig; vandaar het ontstaan en het blijven bestaan.

Iets dergelijks is in elke vezel en zenuw en in elke spier, ja zelfs in het kraakbeen; dat er in elk daarvan aandrijving en medewerking is, is bekend.

Een zodanige medewerking is ook in elke zin, want de zintuigen zowel als de beweegorganen van het lichaam bestaan uit vezels, vliezen en spieren, maar het is overbodig de medewerking van elk afzonderlijk te beschrijven; want men weet, dat het licht in het oog, de klank in het oor, de geur in de neus en de smaak in de tong aandrijft, en dat de organen zich daaraan aanpassen; vandaar de zintuiglijke gewaarwording.

Wie kan hieruit niet zien, dat wanneer er niet zo'n aandrijving en medewerking met het invloeiende leven in het geestelijk organisme van de hersenen zou zijn, er geen gedachte en geen wil zouden kunnen bestaan; want het leven vloeit uit de Heer in dit organisme, en aangezien dit meewerkt, wordt men datgene wat men denkt gewaar, evenzo dat wat wordt overwogen, besloten en in de daad bepaald.

Wanneer het leven alleen aandreef en de mens niet als uit zichzelf zou meewerken, dan zou hij niet meer kunnen denken dan een boomstronk of dan een tempel wanneer de geestelijke predikt.

De tempel kan weliswaar door de terugkaatsing van de klank tegen de vleugeldeuren iets als een echo voelen, maar niets van de preek.

Van dien aard zou de mens zijn, wanneer hij niet met de Heer meewerkte wat betreft de naastenliefde en het geloof.

578. Het kan ook door vergelijkingen worden toegelicht, van welke aard de mens zou zijn, wanneer hij niet met de Heer meewerkte; het zou, wanneer hij enig geestelijke van de hemel en van de Kerk gewaarwordt en voelt, zijn alsof iets vijandigs of tegenstrijdigs invloede en als een stank in de neus, een wanklank in het oor, iets monsterachtigs in het oog en een vieze smaak op de tong.

Wanneer het aangename van de naastenliefde en het bekoorlijke van het geloof zou invloeden in het geestelijk organisme van het gemoed van degenen die in de verlustiging van het boze en valse zijn, dan zouden zij, wanneer hun deze aangenaamheden en bekoringen werden opgedrongen, beangstigd en gekweld worden en zij zouden tenslotte in zwijm vallen.

Dit organisme is samengesteld uit series eindeloze schroeflijnen, en zou zich bij zulke personen in spiralen oprollen en zich kronkelen als een slang op een mierenhoop.

Dat dit zo is, is mij door vele ondervindingen in de geestelijke wereld bevestigd geworden.

Daar allen verlost zijn, kunnen allen wederverwekt worden, eenieder overeenkomstig zijn staat.

579. Om dit te verstaan, dient iets over de verlossing te worden vooropgesteld: de Heer is in de wereld gekomen voornamelijk voor deze twee dingen: om de hel van de engelen en van de mensen te verwijderen en om Zijn Menselijke te verheerlijken.

Want vóór de komst van de Heer was de hel dermate aangegroeid, dat zij de engelen van de hemel bestookte, alsmede door een zich opdringen tussen de hemel en de wereld, en zo de gemeenschap van de Heer met de mensen van de aarde onderschepte, waardoor uit de Heer niet enig goddelijk Ware en Goede tot de mensen kon doordringen.

Vandaar bedreigde een algehele verdoemenis het gehele menselijke geslacht, en ook konden de engelen van de hemel niet langer meer in hun zuiverheid blijven bestaan.

Om de hel daarom achteruit te dringen en zo dus deze dreigende verdoemenis af te wenden, kwam de Heer in de wereld en verwijderde de hel en onderwierp deze en opende zo dus de hemel, zodat Hij voortaan bij de mensen van de aarde aanwezig kon zijn, en degenen zalig maken die

overeenkomstig Zijn geboden zouden leven, bijgevolg hen wederverwekken en zalig maken, want zalig gemaakt worden diegenen die wederverwekt worden.

Op deze wijze wordt dit verstaan dat allen, omdat zij verlost zijn, wederverwekt kunnen worden, en dat allen, omdat de wederverwekking en de zaligmaking één vormen, zalig gemaakt kunnen worden. Daarom moet datgene wat de Kerk leert, namelijk dat niemand zonder de komst van de Heer zalig had kunnen worden, zo verstaan worden, dat niemand zonder de komst van de Heer wederverwekt had kunnen worden.

Wat het andere einddoel betreft, ter wille waarvan de Heer in de wereld kwam, dat daarin bestond, dat Hij Zijn Menselijke verheerlijkte, dit was, omdat Hij daardoor de Verlosser, Wederverwekker en Zaligmaker tot in eeuwigheid geworden is.

Want men moet niet geloven dat door de eenmaal in de wereld gedane verlossing allen na deze verlossing verlost zijn, maar dat de Heer voortdurend diegenen verlost die in Hem geloven en Zijn woorden doen. Maar meer hierover zie men in het hoofdstuk over 'de Verlossing'.

580. Dat eenieder overeenkomstig zijn staat kan worden wederverwekt, komt omdat de eenvoudigen anders worden wederverwekt dan de geleerden; anders zij die zich op verschillende studies hebben toegelegd en ook in verschillende ambten zijn en anders zij die ten aanzien van de uitwendige dingen van het Woord en zij die over de innerlijke dingen daarvan in navorsingen verdiept zijn; anders zij die van de ouders in het natuurlijk goede zijn, en zij die in het boze zijn; anders zij die zich van kind af aan in de ijdelheden van de wereld begeven hebben, en anders zij die zich daarvan vroeger of later hebben afgewend; in één woord, anders zij die de uitwendige Kerk van de Heer samenstellen en anders zij die de innerlijke samenstellen.

Deze verscheidenheid is oneindig, evenals die van de aangezichten en gezindheden; maar toch kan eenieder overeenkomstig zijn staat wederverwekt en zalig gemaakt worden.

Dat dit zo is, kan uit de hemelen blijken, waarin alle wederverwekten komen, namelijk dat deze er drie in getal zijn: de hoogste, de middelste en de laatste, en dat in de hoogste diegenen komen, die door de wederverwekking de liefde tot de Heer opnemen, in de middelste diegenen die de liefde jegens de naaste opnemen, in de laatste diegenen die alleen de uitwendige naastenliefde in praktijk brengen, en tevens de Heer als God, Verlosser en Zaligmaker erkennen.

Al dezen zijn zalig geworden, maar op verschillende wijze.

Dat allen wederverwekt en zo zalig gemaakt kunnen worden, komt omdat de Heer met Zijn goddelijk Goede en Ware bij elk mens tegenwoordig is.

Daarvandaan heeft eenieder het leven, en vandaar het vermogen tot verstaan en willen en hebben dezen de vrije keuze in geestelijke dingen.

Deze dingen ontbreken bij geen enkel mens en ook zijn de middelen daartoe gegeven – de christenen in het Woord en de heidenen in hun eigen religie - welke leert dat er een God is, en leert over de geboden met betrekking tot het goede en boze.

Hieruit volgt dit, dat eenieder zalig kan worden, bijgevolg niet de Heer maar de mens schuld heeft omdat hij niet meewerkt.

581. Dat de verlossing en het lijden aan het kruis twee onderscheiden dingen zijn en geenszins verwisseld mogen worden, en dat de Heer zich door elk van beide in de macht heeft gesteld om de mensen weder te verwekken en zalig te maken, is in het hoofdstuk over 'de Verlossing' aangetoond. Uit het, in de huidige kerk, aangenomen geloof met betrekking tot het lijden aan het kruis, dat dit de verlossing zelf was, zijn horden van afschuwelijke valsheden voortgekomen ten aanzien van God, het geloof, de naastenliefde en over de overige dingen die van deze drie in een onafgebroken aaneenschakeling afhangen.

Zo bijvoorbeeld over God, dat Hij de verdoemenis van het menselijk geslacht besloten had, en dat Hij tot barmhartigheid teruggebracht wilde worden door middel van de op de Zoon gelegde of door de Zoon op zich genomen verdoemenis, en dat alleen diegenen zalig worden, aan wie de verdienste van Christus gegeven wordt, hetzij uit vooruitzien, hetzij uit voorbeschikking.

Uit deze begoocheling is er nog een van dit geloof uitgebreed, namelijk dat zij die met dit geloof begiftigd zijn, tegelijkertijd daarmee zijn wederverwekt, zonder dat zij er in iets aan hebben meegewerkt, ja, dat zij zo zelfs van de verdoemenis van de wet zijn vrijgesproken, en dat zij niet langer onder de wet, maar onder de genade zijn; en dit hoewel de Heer heeft gezegd 'dat Hij zelfs niet een haal van de wet heeft weggenomen', (Mattheüs 5:18,19; Lucas 16:17); en hoewel Hij ook de discipelen geboden heeft, 'dat zij de boetedoening zouden prediken ter vergeving van de zonden', (Lucas 24:47; Marcus 6:12); en hoewel Hij ook gezegd heeft: 'Het koninkrijk Gods is nabij gekomen, doet boete en gelooft het evangelie', (Marcus 1:15).

Onder het evangelie wordt verstaan, dat zij wederverwekt en zo zalig gemaakt kunnen worden, hetgeen niet had kunnen gebeuren, wanneer de Heer niet de verlossing had gedaan, dat wil zeggen, wanneer Hij de hel niet de macht had ontnomen door worstelingen er tegen en door overwinningen erop, en wanneer Hij niet Zijn Menselijke verheerlijkt had, dat wil zeggen, Goddelijk had gemaakt.

582. Men kan zeggen uit redelijk denken, van welke aard het gehele menselijke geslacht zou zijn, als het geloof van de huidige kerk bleef bestaan, welk geloof daarin bestaat, dat zij verlost zijn door het lijden aan het kruis alleen, en dat zij, die met de verdienste van de Heer begiftigd zijn, niet onder de verdoemenis van de wet vallen, verder, dat dit geloof, waarvan de mens in het geheel niet weet of het in hem is, de zonden vergeeft en wederverwekt, en dat de medewerking van de mens in de daad daarvan, dat wil zeggen, wanneer het geloof gegeven wordt en binnengaat, dit geloof zou verderven en daarmee de zaligheid zou wegnemen, aangezien hij zijn verdienste zou vermengen met de verdienste van Christus.

Kan men zo niet zeggen, vraag ik, uit redelijk denken, of zo niet het gehele Woord verworpen zou worden, waarin voornamelijk de wederverwekking door geestelijke wassing van boosheden en door uitoefening van de naastenliefde geleerd wordt.

Wat zou dan de Decaloog, die het beginsel van de hervorming is, anders zijn dan een stuk papier, dat men in een winkel koopt om voedsel in te verpakken.

Wat zou de godsdienst dan anders zijn dan een soort van gelamenteer daarover, dat men een zondaar is, en een gesmeek dat God de Vader Zich zal erbarmen ter wille van het lijden van Zijn Zoon, dus alleen met de mond en de long en niets van de daad uit het hart; en wat zou de verlossing dan anders zijn dan een pauselijke aflaat of wat meer dan de geseling van een monnik voor de gehele gemeente, zoals dat wel voorkomt.

Als alleen het geloof de mens zou wederverwekken en niet in het minst het berouw en de naastenliefde, wat zou de innerlijke mens, die zijn geest is welke na de dood leeft, dan anders zijn dan een afgebrande stad, waarvan de bouwvallen de uitwendige mens vormen; of als een veld of een vlakte, door rupsen en sprinkhanen verwoest.

Een dergelijk mens verschijnt voor de engelen niet anders dan alsof hij in zijn schoot een slang koesterde en er zijn kleding over deed, opdat die niet zichtbaar zou zijn; verder ook gelijk iemand, die als een schaap met een wolf slaapt, of zoals iemand die onder een prachtige deken ligt in een nachthemd dat uit spinrag is geweest; en wat zou het leven na de dood, wanneer allen in de hemel worden onderscheiden naar de verschillen van de wederverwekking, en in de hel naar de verschillen van de verwerping daarvan, anders zijn dan een vleeselijk leven, en zo dus zoals het leven van een vis of een kreeft?

De wederverwekking geschiedt op gelijke wijze als waarop de mens ontvangen, in de baarmoeder gedragen, geboren en opgevoed wordt.

583. Er is bij de mens een voortdurende overeenstemming tussen de dingen die op natuurlijke wijze en die op geestelijke wijze, of tussen de dingen die door het lichaam en die welke door de geest gebeuren.

De oorzaak hiervan is deze, dat de mens naar de ziel geestelijk wordt geboren en met het natuurlijke wordt bekleed, dat het stoffelijk lichaam maakt.

Daarom komt, wanneer dit lichaam wordt afgelegd, zijn met een geestelijk lichaam beklede ziel, in een wereld waarin alle dingen geestelijk zijn, en zij wordt daar in het gezelschap van haar gelijken gebracht.

Aangezien nu het geestelijk lichaam in het stoffelijk lichaam gevormd moet worden, en het gevormd wordt door de waarheden en goedheden, die uit de Heer invloeden door middel van de geestelijke wereld, en zij door de mens van binnen worden opgenomen in dergelijke dingen van hem zoals die er vanuit de natuurlijke wereld zijn, en die burgerlijke en zedelijke dingen worden genoemd, zo blijkt duidelijk, op welke wijze zijn vorming plaatsvindt.

En aangezien er, zoals gezegd, bij de mens een voortdurende overeenstemming is tussen de dingen die op natuurlijke wijze en die, welke op geestelijke wijze geschieden, zo volgt daaruit, dat die vorming is als: de ontvangenis, de zwangerschap in de baarmoeder, de geboorte en de opvoeding.

Het is om deze reden, dat in het Woord onder de natuurlijke geboorten de geestelijke geboorten worden verstaan, welke die van het goede en het ware zijn, want al wat staat in de zin van de letter van het Woord, omsluit en betekent het geestelijke.

Dat in alle en in elk van de dingen van de letterlijke zin van het Woord een geestelijke zin is gelegen, werd in het hoofdstuk over 'de Heilige Schrift' volledig aangetoond.

Dat de in het Woord vermelde natuurlijke geboorten geestelijke geboorten in zich bevatten, blijkt duidelijk uit de volgende plaatsen daar: 'Wij hebben ontvangen, wij zijn in barensood geweest, wij hebben als het ware gebaard, verlossing hebben wij niet gebracht, (Jesaja 26:18); 'Van voor de Heer is het land in barensood', (Psalm 114:7); 'Heeft een land op een enige dag barensood gehad, zal Ik breken en niet verwekken en zal Ik toesluiten', (Jesaja 66:7 tot 10); Sin zal barensood hebben, en No zal tot doorbreken zijn', (Ezechiël 30:15,16); 'Smarten van een barensood verkerende zullen over Efraim komen, hij is een onwijze zoon, daar hij geen tijd blijft staan in de baarmoeder der zonen', (Hosea 13:12,13) evenzo herhaaldelijk elders.

Aangezien de natuurlijke verwekkingen in het Woord geestelijke verwekkingen betekenen, en deze uit de Heer zijn, wordt Hij Formeerder en de 'uit de baarmoeder Trekkende' genoemd, zoals duidelijk blijkt uit het volgende: 'Jehovah, uw Maker en Formeerder van de baarmoeder af', (Jesaja 44:2); Mijn Uittrekker uit de baarmoeder', (Psalm 22:10); 'Op U ben ik gesteld van de baarmoeder aan; uit de ingewanden van mijn moeder zijt Gij mijn uittrekker', (Psalm 71:6); 'Acht op Mij, gij, die gedragen zijt van de moederschoot aan, opgenomen van de baarmoeder aan', (Jesaja 46:3), behalve elders.

Vandaar komt het, dat de Heer Vader wordt genoemd, zoals in Jesaja: 'Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven en de heerschappij rust op Zijn schouder en men noemt Hem Wonderbare Raadsman, Sterke God, eeuwige Vader, Vrededorst'; 'Gij immers zijt onze Vader, want Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet', (Jesaja 9:5; 63:16); bij Johannes: 'Ik en de Vader zijn één'; 'Filippus zei tot Hem: Heer, toon ons de Vader en het is genoeg.

Jezus zei tot hem: Ben Ik zolang bij u, Filippus, en kent gij Mij niet? Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien; hoe zegt gij dan: Toon ons de Vader', (Johannes 10:30; 14:8,9); en dat zij die uit Hem in de goedheden en waarheden zijn, zonen en uit God geboren en onder elkaar broeders worden genoemd: 'Gij zult u niet rabbi laten noemen, want één is uw Meester en gij zijt allen broeders',

(Mattheüs 23:8); en verder dat de Kerk moeder wordt genoemd: 'Klaagt uw moeder aan, klaagt haar aan, want zij is Mijn vrouw niet en Ik ben haar man niet'; 'Want de moeder heeft ontucht bedreven, zij, die van hen zwanger geweest is, heeft schandelijk gehandeld.

Want zij zei: Ik wil achter mijn minnaars aan gaan, die mij mijn brood en water, mijn wol en vlas, mijn olie en drank geven', (Hosea 2:1,4); 'Gij zijt de dochter van uw moeder, die een afkeer had van haar man en haar zonen, gij zijt de zuster van uw zusters, die een afkeer hadden van haar mannen en zonen.

Uw moeder was een Hethitische en uw vader een Amoriet', (Ezechiël 16:45).

584. Hieruit blijkt nu duidelijk, dat er overeenstemming is tussen de natuurlijke verwekkingen en de geestelijke verwekkingen; en daar er een overeenstemming is, zo volgt hieruit, dat er met betrekking tot de nieuwe verwekking niet alleen gesproken kan worden van: ontvangenis, zwanger in de baarmoeder, geboorte en opvoeding, maar dat zij het daadwerkelijk zijn.

Van welke aard zij zijn, zal in volgorde in dit hoofdstuk over 'de Wederverwekking' behandeld worden.

Hier alleen dit, dat het zaad van de mens innerlijk ontvangen wordt in het verstand en gevormd wordt in de wil en daaruit overgebracht in de zaadbol, waar het zich met een natuurlijk omhulsel omkleedt; en zo wordt het dan uitgestort in de baarmoeder en treedt het in de wereld.

Bovendien is er een overeenstemming van de wederverwekking van de mens met alle dingen die in het plantenrijk zijn; vandaar wordt in het Woord de mens ook beschreven door een boom; het ware van hem door het zaad, en het goede van hem door de vrucht.

Dat een onnutte boom opnieuw als het ware verwekt kan worden en daarna goede vrucht en goed zaad kan dragen, blijkt uit entingen en griffelingen, namelijk dat dan, hoewel hetzelfde sap uit de wortel door de stam tot aan de ent of de griffel opstijgt, het sap toch in een goed sap veranderd wordt en een nuttige boom wordt.

Desgelijks is het in de Kerk gesteld met hen die in de Heer geënt worden, hetgeen Hijzelf leert met deze woorden: 'Ik ben de wijnstok, gij de ranken; die in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht; zo iemand in Mij niet blijft, die is buiten geworpen, gelijkerwijs de rank en wordt verdord in het vuur geworpen', (Johannes 15:5,6).

585. Dat de plantaardige ontwikkelingen niet alleen van bomen maar ook van alle struiken overeenstemmen met de voortplantingen van de mensen, is door vele geleerden meegedeeld; daarom zal ik hieraan iets toevoegen bij wijze van aanhangsel.

In de bomen en in alle overige subjecten van het plantenrijk zijn niet twee geslachten, een mannelijk en een vrouwelijk, maar elk subject is daar mannelijk; alleen het land of de grond is de algemene moeder, dus als het ware de vrouw, want deze neemt de zaden van alle gewassen op, opent ze, draagt ze als in een baarmoeder, en voedt ze dan en baart ze, dat wil zeggen, brengt ze in het daglicht, en bekleedt ze daarna en onderhoudt ze.

Wanneer het zaad eerst door het land geopend is, begint het met de wortel, die gelijk is aan een hart; uit deze wortel zendt het sap gelijk bloed en transporteert het, en maakt zo als het ware een lichaam voorzien van ledematen.

Het lichaam is de stam zelf en de takken en twijgen zijn de ledematen; de bladeren, die het direct na de geboorte tevoorschijn brengt, nemen de plaats van de long in, want zoals het hart zonder de long geen beweging en geen zin voortbrengt en door deze de mens levend maakt, evenzo geeft de wortel geen groei aan de boom of de struik zonder bladeren.

De bloemen die de vrucht voorafgaan, zijn de middelen om het sap, het bloed van de boom, te zuiveren, en de grovere dingen ervan van de zuivere dingen te scheiden, en voor de invloeiing van

die zuiverder dingen in haar schoot een nieuw stengelkje te vormen, waardoor het zuiverder sap kan invloeien, en zo dus vrucht zetten en allengs vormen kan.

De vrucht kan vergeleken worden met een zaadbal, waarin de zaden vervolmaakt worden.

De plantenziel, die in het binnenste in elk deeltje van het sap heerst, of zijn bevruchtend wezen, komt nergens anders vandaan dan van de warmte van de geestelijke wereld, welke, daar zij uit de geestelijke Zon daar voortkomt, naar niets anders streeft dan naar verwekking, en de voortzetting van de schepping door middel daarvan, en aangezien haar streven in wezen gericht is op de verwekking van de mens, legt zij in al wat zij verwekt, een zekere gelijkenis met de mens.

Opdat niemand zich daarover zal verwonderen, dat er gezegd werd, dat de subjecten van het plantenrijk alleen mannelijk zijn, en dat het land of de grond alleen zoals een gemeenschappelijke moeder is, of zoals een vrouw, zo zal dit door iets dergelijk bij de bijen verduidelijkt worden.

Deze hebben, naar de eigen waarneming van Swammerdam¹⁾ en zijn 'Bijbels der Natuur', slechts één gemeenschappelijke moeder, waaruit het gehele nageslacht van de gehele bijenkorf wordt voortgebracht; wanneer aan deze diertjes slechts één gemeenschappelijke moeder gegeven wordt, waarom dan niet aan alle gewassen.

Dat het land de gemeenschappelijke moeder is, kan ook geestelijk worden toegelicht: en het wordt hiermee toegelicht, dat het land in het Woord de Kerk betekent, en dat de Kerk de gemeenschappelijke moeder is, zoals zij ook in het Woord genoemd wordt.

Dat het land de Kerk betekent, daarover kan men het werk 'Onthulde Openbaring' raadplegen, nrs. 285, 902, waar dit werd aangetoond.

Dat het land of de grond echter in het binnenste van het zaad kan binnengaan tot aan het bevruchtend beginsel en dit naar buiten brengen en rondom kan verbreiden, komt omdat elk stofkorreltje of bloemstofje uit zijn wezen iets als een fijn doordringende uitstroming uitademt; dit vindt plaats vanuit de werkzame kracht van de warmte vanuit de geestelijke wereld.

¹⁾ *Jan Swammerdam, 17de eeuwse Nederlandse natuurwetenschapper en bioloog.*

586. Dat de mens niet dan geleidelijk kan worden wederverwekt, kan worden verduidelijkt door alle en elk van de dingen, die in de natuurlijke wereld bestaan.

Een boom kan niet binnen één dag tot een boom uitgroeien, maar eerst uit het zaad, daarna uit de wortel en vervolgens uit de scheut, waaruit de stam ontstaat; en hieruit gaan de takken voort met de bladeren en tenslotte de bloemen en vruchten.

Evenmin schieten tarwe en gerst in één dag tot de oogst op; een huis wordt niet op één dag gebouwd; evenmin richt zich een mens in één dag in volle lichaamslengte op en nog minder in wijsheid.

Ook wordt een Kerk niet in één dag gesticht en vervolmaakt; ook bestaat er niet enige voortgang tot een einddoel zonder een begin als uitgangspunt.

Zij die de wederverwekking anders opvatten, weten niets over de naastenliefde en het geloof en over de groei van beide overeenkomstig de medewerking van de mens met de Heer.

Hieruit blijkt duidelijk dat de wederverwekking op geheel dezelfde wijze plaatsvindt als waarop de mens wordt ontvangen, in de baarmoeder gedragen, geboren en opgevoed wordt.

Wordt vervolgd.